

Valnämnden

Plats och tid	Extra Valnämnd, Kallingesalen, kl 13:00-13:45		
Beslutande	Ledamöter Se särskild förteckning		
	Ersättare Se särskild förteckning		
Övriga närvarande	Se särskild förteckning		
Justerare	Catharina Christensson (S)		
Justeringens plats och tid	Digitalt 2022-03-23		
Underskrifter		Paragrafer	§§ 14-17
	Sekreterare	Hanna Grahn	
	Ordförande	Helene Fogelberg (M)	
	Justerare	Catharina Christensson (S)	

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Beslutsinstans	Valnämnden
Sammanträdesdatum	2022-03-17
Datum då anslaget sätts upp	2022-03-24
Datum då anslaget tas ner	2022-04-15
Förvaringsplats för protokollet	Kommunledningsförvaltningen, stadshuset, Ronneby
Underskrift	Hanna Grahn

Valnämnden

Närvarolista

Beslutande

Ledamöter

Helene Fogelberg (M) Ordförande
Susanne Petersson (C) 1:e vice ordförande
Agnetha Wildros (S)
Joakim Jonasson (L) § 17
Catharina Christensson (S) 2:e vice ordförande
Martin Moberg (S)
Peter Bowin (V)
Mattias Ronnestad (SD)
Anders Oddsheden (SD)
Jan Demerud (M)
Jennie Risberg (M)

Tjänstgörande ersättare

Ewa-Stina Johansson (KD) tjänstgör istället för Joakim Jonasson (L) §§ 14-16
Nils Nilsson (S) tjänstgör istället för Kenneth Hasselberg (S)
Bengt Sven Åke Johansson (SD) tjänstgör istället för Nicolas Westrup (SD)

Övriga närvarande

Ersättare

Ewa-Stina Johansson (KD) § 17
Eva Johansson (C)
Lindis Olsson (S)
Sven-Åke Carlén (MP)

Tjänstemän

Hanna Grahn, utredare/valsamordnare
Karina Magnér Enarsson, assistent

Valnämnden

Ärendelista

§ 14	Dnr 2022-000008 110	
	Val av justerare	4
§ 15	Dnr 2022-000009 110	
	Godkännande av dagordning	5
§ 16	Dnr 2022-000013 110	
	Riktlinje för förordnande av röstmottagare och rösträknare	6
§ 17	Dnr 2022-000010 110	
	Övrigt	11

Valnämnden

§ 14

Dnr 2022-000008 110

Val av justerare

Beslut

Catharina Christensson (S) utses att jämte ordföranden justera dagens protokoll. Justering sker digitalt 2022-03-23.

Valnämnden

§ 15

Dnr 2022-000009 110

Godkännande av dagordning

Beslut

Valnämnden godkänner dagordningen.

Valnämnden

§ 16

Dnr 2022-000013 110

Riktlinje för förordnande av röstmottagare och rösträknare

Utredare/valsamordnare Hanna Grahn lämnar följande beslutsförslag:

Sammanfattning

Enligt vallagen 3 kap. 5 § förordnas röstmottagare av valnämnden. Som röstmottagare får endast den förordnas som har fått sådan utbildning som behövs för uppdraget.

Valmyndigheten beslutar 2022-02-18, diarienummer VAL-158, antaga ställningstagande avseende krav på saklighet och opartiskhet hos röstmottagare och rösträknare m.fl. Syftet med ställningstagandet är att val ska präglas av objektivitet, saklighet och opartiskhet. Genom ställningstagandet vill valmyndigheten att väljarna ska erhålla ett högt förtroende för valets genomförande.

Enligt ställningstagandet bör valnämnden ta fram riktlinjer för hur kravet på objektivitet ska beaktas vid såväl rekrytering som vid genomförande av val. Valmyndigheten gör bedömningen att den som kandiderar på en lista inte bör arbeta som röstmottagare eller vid rösträkning räkna eller på annat sätt hantera rösterna i det val kandidaturen avser.

Bedömning

Valmyndighetens ställningstagande

Valmyndighetens ställningstagande avseende krav på saklighet och opartiskhet hos röstmottagare och rösträknare har sitt ursprung i grundlagens krav på objektivitet samt kommunallagens bestämmelser om jäv.

Kravet på objektivitet är av särskild betydelse vid myndighetsutövning. Detta begrepp innebär att någon utövar befogenheten att bestämma om förmån, rättighet, skyldighet, disciplinär bestraffning eller annat jämförbart förhållande och att detta i väsentlig mån påverkar den enskildes personliga eller ekonomiska situation.

Enligt valmyndighetens ställningstagande står de röstmottagare och rösträknare som rekryteras av valnämnden under valnämndens arbetsledning och kontroll, ett förordnande som medför inflytande och möjlighet att påverka.

Valnämnden

Om valnämnden förordnar sig själva som röstmottagare och rösträknare kan deras hantering av inkomna röster, röster som kommer att avgöra det kommande mandatårets sammansättning av förtroendevalda, innebära att röstmottagarnas och rösträknarnas opartiskhet kan ifrågasättas. Enligt kommunallagen 6 kap. 28-32 §§ är en förtroendevald eller anställd jävig om saken angår honom eller henne själv.

Valmyndigheten gör bedömningen att den som kandiderar på en lista inte bör arbeta som röstmottagare eller vid rösträkning räkna eller på annat sätt hantera rösterna i det val kandidaturen avser. Likaså innebär ställningstagandet att ansvarig för förordnandet av röstmottagare och rösträknare, läs valsamordnare, själv ska vara objektiv och exempelvis undvika att hantera ansökan från anhängiga.

Enligt ställningstagandet bör valnämnden ta fram riktlinjer för hur kravet på objektivitet ska beaktas vid såväl rekrytering som vid genomförande av val. Riktlinjen ska även tydliggöra hur objektiviteten ska säkerställas när funktionärer som arbetar tillsammans också har en relation till varandra.

Valmyndigheten anser att inte bara faktiska omständigheter knutna till valadministrationen och dess funktionärer ska beaktas utan även väljarnas förtroende för valets genomförande.

Enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, blir det allt vanligare med informationspåverkan, eller kognitiva påverkansaktiviteter, från främmande makt i syfte att påverka målgruppers uppfattningar, beteenden och beslutsfattande till främmande makts fördel. Det kan till exempel handla om att försöka undergräva förtroendet för valets genomförande. MSB menar att möjliga syften med informationspåverkan vid kommande val kan vara

- att undergräva förtroende för demokratin och samhällets funktionalitet
- att underminera sammanhållningen inom ett land
- att påverka valresultatet till främmande makts fördel
- att påverka politiker och tjänstemän

Allt fler väljare misstror hur de svenska valen genomförs och efter valet 2018 emottog Valprövningsnämnden sammanlagt 723 överklaganden, det största antalet överklaganden sedan 1976 då överklaganden av val prövades för första gången i Sverige. Vid valen 2014 inkom 96 överklaganden jämfört med 209 vid valet 2010. Under 2018 fick Valprövningsnämnden 63 skrivelser från olika personer med bl.a. påståenden om valfusk och synpunkter på valens genomförande.

Valnämnden

I regeringens kommittédirektiv avseende Stärkt skydd mot manipulation av valsystemet, Dir. 2020:30, menar regeringen att myndigheternas rapporter en bild av att misstron bland allmänheten mot valsystemet på senare tid tycks ha ökat.

Omvärldsbevakning

Allt fler kommuner har redan inför valet 2018 valt att genom beslut i sina respektive valnämnder införa riktlinjer för röstmottagare som innebär att förtroendevalda som kandiderar på lista till aktuellt val eller som redan är förtroendevald inte kan förordnas till röstmottagare.

I Blekinge har Karlshamn, Sölvesborg och Olofström fattat beslut som harmonierar med valmyndighetens ställningstagande vilket innebär att de som står på lista till valen som genomförs inte får vara röstmottagare. Olofström har utökat sina riktlinjer ytterligare genom att de som sitter i KF, styrelse eller annan nämnd innevarande år inte heller får verka som röstmottagare.

Karlskrona kommun har inte återkopplat på förfrågan om deras inställning till ställningstagandet.

Förslag till riktlinje för förordnande av röstmottagare och rösträknare

Vid sammansättning av röstmottagare till kommunens olika valdistrikt och röstmottagningsställen bör en bemanning som speglar samhällets sammansättning och möter samhällets behov eftersträvas. Balansen mellan tidigare erfarenhet och nya röstmottagare bör vara väl avvägd för att öka möjlighet till kunskapsväxling och ett säkert genomförande av valet.

För att nå en kontinuitet vid rekrytering är det önskvärt att röstmottagarna även kan se sig tjänstgöra vid framtida val.

Följande kriterier ska vara uppfyllda för att en person ska kunna förordas som röstmottagare:

1. Genomförd lagstadgad utbildning
2. En bra servicekänsla
3. En hög administrativ förmåga (noggrann, effektiv och strukturerad)
4. Stresstålighet

Valnämnden

5. Nära släktskapsförhållande mellan röstmottagarna i ett valdistrikt/röstningsställe bör undvikas
6. Nära vänskapsförhållande mellan röstmottagarna i ett valdistrikt/röstningsställe bör undvikas
7. Röstmottagaren ska inte vara anmäld som kandidat och stå på lista för något av de partier vars valsedlar finns tillgängliga i vallokaler och röstningslokaler eller vara aktiv som förtroendevald i kommunfullmäktige, kommunal bolagsstyrelse eller nämnd under innevarande valår.
8. Valsamordnare ska inte förordna anhöriga till röstmottagare eller rösträknare

I den utbildning som erhålls för att röstmottagare och rösträknare ska kunna förordnas ska fördjupning om objektivitet och jäv erhållas.

Valkansliets mål är att väljarna ska erhålla förtroende för valförfarandet genom att det genomförs rättssäkert, effektivt och transparent. Genom att följa valmyndighetens ställningstagande vid förordnande av röstmottagare och rösträknare anser valkansliet att förtroendet för valets genomförande bör öka.

Konsekvenser på föreslaget beslut

Valkansliet uppskattar att cirka fem till tio personer av kommunens ungefär 130 röstmottagare utgörs av förtroendevalda. Förutom att kunskap förloras ser valkansliet inga risker för valets genomförande ifall dessa personer inte kan fortsätta att förordnas då valkansliet i dagsläget har en gedigen lista över intresserade personer, både med och utan erfarenhet av röstmottagning/rösträkning, som är intresserade av att tjänstgöra vid höstens val. Valkansliet har inte behövt annonsera externt efter nya röstmottagare, men detta ger ytterligare en möjlighet ifall behovet av nya röstmottagare/rösträknare skulle bli större än förväntat.

Förslag till beslut

Kommunledningsförvaltningen föreslår valnämnden besluta

att godkänna föreslagna riktlinjer för förordnande av röstmottagare och rösträknare.

Valnämnden

Deltar i debatten

I debatten deltar ordförande Helene Fogelberg (M), ledamöterna Catharina Christensson (S), Peter Bowin (V), Agnetha Wildros (S), Susanne Petersson (C), Martin Moberg (S) och tjänstgörande ersättare Bengt Sven Åke Johansson (SD).

Yrkanden

Ledamöterna Agnetha Wildros (S), Peter Bowin (V), Martin Mberg (S) samt tjänstgörande ersättare Bengt Sven Åke Johansson yrkar samtliga bifall till förslag till beslut.

Propositionsordning

Ordförande Helene Fogelberg (M) ställer proposition på framfört yrkande och finner att valnämnden bifaller detsamma.

Beslut

Valnämnden godkänner föreslagna riktlinjer för förordnande av röstmottagare och rösträknare.

Exp:

Valkansliet

Valnämnden

§ 17

Dnr 2022-000010 110

Övrigt

Sammanfattning

Det föreligger inga övriga frågor.
